

ประกาศสภาการพยาบาล

เรื่อง มาตรฐานบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โรงพยาบาลระดับมหาวิทยาลัย

เพื่อปฏิบัติตามความในมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ให้สภาการพยาบาลส่งเสริมการศึกษา การบริการ การวิจัย และความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์ หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. ๒๕๒๘ สภาการพยาบาลโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสภาการพยาบาล จึงออกประกาศ มาตรฐานการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โรงพยาบาลระดับมหาวิทยาลัยไว้ ดังต่อไปนี้

หมวดที่ ๑ มาตรฐานการบริหารองค์กรการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (Standard of Nursing and Midwifery Service Organization) ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ๑ การจัดองค์กรและการบริหารองค์กรการพยาบาลและการผดุงครรภ์

๑.๑ ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรการพยาบาลฯ เป็นพยาบาลวิชาชีพ และเป็นกรรมการบริหารของโรงพยาบาล มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่สภาการพยาบาลกำหนด และรายงานตรงต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาล หรือคณบดี

๑.๒ การจัดบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์ดำเนินการโดยองค์กรการพยาบาลฯ ที่มีโครงสร้าง ขอบเขตงาน และบทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบชัดเจนตามลักษณะของวิชาชีพ

๑.๓ องค์กรการพยาบาลฯ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการกำหนดทิศทางการจัดบริการและการปฏิบัติของทุกหน่วยงานบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์

๑.๓.๑ กำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย เป้าหมายขององค์กรการพยาบาลฯ ให้สอดคล้องกับสถาบัน และคุณค่าหลักขององค์กรวิชาชีพ

๑.๓.๒ กำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบทางการบริหารของผู้บริหารการพยาบาลทุกระดับเป็นลายลักษณ์อักษร

๑.๓.๓ กำหนดนโยบาย เป้าหมายและแผนงานที่ส่งเสริมคุณภาพบริการพยาบาล และการส่งเสริมเอกสิทธิ์ในการปฏิบัติการพยาบาลที่ชัดเจน

๑.๔ มีระบบและกลไกการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการพยาบาลและการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

๑.๔.๑ ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรการพยาบาลฯ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจและวางแผนเกี่ยวกับการสนับสนุนและการพัฒนาคุณภาพของหน่วยงาน/โรงพยาบาลร่วมกับ คณะกรรมการบริหารหน่วยงาน/โรงพยาบาล

๑.๔.๒ ผู้บริหารการพยาบาลทุกระดับ สนับสนุนให้บุคลากรทางการพยาบาลในระดับต่าง ๆ มีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรการพยาบาลฯ

๑.๔.๓ ผู้บริหารการพยาบาลทุกระดับ สนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพได้รับการเตรียม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาพยาบาล

๑.๕ มีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการบริหารทั้งด้านทรัพยากรบุคคลและด้านการบริการ และต้องมีข้อมูลขั้นต่ำที่มีแนวทางของการรวบรวมข้อมูล ตามที่สภาการพยาบาลกำหนด

มาตรฐานที่ ๒ การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล

๒.๑ มีระบบและกลไกการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรทางการพยาบาลให้เหมาะสมกับงาน

๒.๑.๑ มีการกำหนดคุณสมบัติ สมรรถนะ เกณฑ์การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรทางการพยาบาล

๒.๑.๒ มีการดำเนินการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรทางการพยาบาลให้เหมาะสมกับงาน ด้วยความโปร่งใส

๒.๒ บุคลากรทางการพยาบาลทุกระดับมีคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เหมาะสม

๒.๒.๑ พยาบาลทุกคนต้องมีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ยังไม่หมดอายุ

๒.๒.๒ ผู้บริหารการพยาบาลทุกระดับเป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทางการพยาบาลหรือเทียบเท่า หรือสูงกว่า

๒.๒.๓ ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรการพยาบาลฯ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ทางการพยาบาลหรือสาขา/วิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือสูงกว่า

๒.๒.๔ มีการกำหนดบทบาท หน้าที่และขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติการพยาบาล และการผดุงครรภ์ทุกระดับ ตามลักษณะงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน

๒.๓ มีการจัดอัตรากำลังเหมาะสมกับความต้องการบริการพยาบาล ตลอด ๒๔ ชั่วโมง และเป็นไปตามเกณฑ์อัตรากำลังขั้นต่ำในหน่วยบริการโรงพยาบาลระดับมหาวิทยาลัย

๒.๔ มีการกำหนดนโยบายให้มีผู้ปฏิบัติการทางคลินิก ประเภทพยาบาลปฏิบัติการชั้นสูง ในสาขาหลักที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ป่วยสำคัญ

๒.๕ มีการจัดการ เตรียมการ ควบคุม กำกับและประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อการบริการ ที่มีคุณภาพ

๒.๖ มีระบบและกลไกการพัฒนาความรู้ ทักษะให้กับบุคลากรทางการพยาบาล เพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลที่ทันสมัย

๒.๗ มีระบบและกลไกเพื่อการรักษาบุคลากรทางการพยาบาลไว้ในหน่วยงาน

มาตรฐานที่ ๓ การจัดระบบงานและกระบวนการให้บริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์

๓.๑ การจัดระบบบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์ มุ่งเน้นการให้บริการแบบองค์รวม

๓.๒ การจัดระบบบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์ เป็นไปตามมาตรฐานบริการการพยาบาล และการผดุงครรภ์ของสภาการพยาบาล

๓.๓ มีการประสานความร่วมมือในลักษณะสหสาขาวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วย / ผู้ใช้บริการ

๓.๔ มีระบบพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย / ผู้ใช้บริการอย่างชัดเจน

๓.๕ มีพยาบาลวิชาชีพเป็นหัวหน้าทีมการพยาบาลในการให้บริการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ

๓.๖ มีการกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล และการผดุงครรภ์

๓.๗ มีระบบและกลไก กำกับ ดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทางการพยาบาล ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ที่ได้มาตรฐาน ชำรงไว้ซึ่งจริยธรรมและจรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพ และได้รับการพิทักษ์สิทธิและผดุงความเป็นธรรมในการประกอบวิชาชีพ

๓.๘ มีการจัดระบบสารสนเทศและใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการพยาบาลในการบริหารจัดการ การดูแล ช่วยเหลือผู้ใช้บริการ การวิจัยและการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

๓.๕ มีการจัดทำรายงานประจำปีขององค์กรการพยาบาลฯ ที่ครอบคลุมภารกิจและกิจกรรมตามแผนที่แสดงถึงคุณภาพของการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ ๔ ระบบการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

๔.๑ มีนโยบาย แผนงานการจัดการและการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

๔.๒ มีระบบการบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจน

๔.๓ มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการพยาบาลและการผดุงครรภ์

๔.๔ มีการจัดการความรู้และพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ ๒ มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (Nursing and Midwifery Practice Standard) ประกอบด้วย ๕ มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ๑ การใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์

๑.๑ มีการใช้กระบวนการพยาบาลและมีการบันทึกรายงานการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยทุกราย โดยพยาบาลวิชาชีพ

๑.๒ หอผู้ป่วย/หน่วยงานมีการพัฒนาและใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลทางคลินิกที่ทันสมัย

๑.๓ มีการนำแผนการพยาบาลไปปฏิบัติตามขอบเขตของการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์

๑.๔ ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนและกิจกรรมการพยาบาล โดยมีการประสานความร่วมมือในทีมการพยาบาลและจากสหสาขาวิชาชีพ

มาตรฐานที่ ๒ การรักษาสีทิวผู้ป่วย จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

๒.๑ มีแนวทางปฏิบัติการพยาบาล เพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วยตามคำประกาศสิทธิของผู้ป่วย

๒.๒ มีการปฏิบัติการพยาบาล โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

๒.๓ มีการปกป้องและพิทักษ์สิทธิเกี่ยวกับสุขภาพและการรักษาพยาบาลของผู้ป่วย/ ผู้ใช้บริการ

๒.๔ มีการเคารพในความเป็นบุคคลของผู้ป่วย/ ผู้ใช้บริการ

๒.๕ มีการรักษาความลับของผู้ป่วยอย่างเคร่งครัด

มาตรฐานที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์

๓.๑ การปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ใช้ศาสตร์ทางการพยาบาล ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

- ๓.๒ มีการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์โดยยึดผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลาง
- ๓.๓ มีการสร้างความรู้/ทำวิจัยและบูรณาการความรู้จากงานวิจัยมาใช้เป็นแนวปฏิบัติ
ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลและการผดุงครรภ์อย่างต่อเนื่อง
- ๓.๔ มีระบบการตรวจสอบและประเมินกระบวนการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์
มาตรฐานที่ ๔ การจัดการ การดูแลต่อเนื่อง
- ๔.๑ มีแผนปฏิบัติการพยาบาลเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับการรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง
ตั้งแต่ระยะแรกรับจนถึงการจำหน่าย รวมถึงการติดตามต่อเนื่อง โดยสอดคล้องกับภาวะสุขภาพ
ของผู้ใช้บริการ
- ๔.๒ มีการวางแผนร่วมกับผู้ใช้บริการ ทีมพยาบาลและทีมสหวิชาชีพเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับ
การรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง
- ๔.๓ มีการใช้บันทึกรายงานการพยาบาล เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่ดีระหว่างทีมงานผู้ให้บริการ
และติดตามความต่อเนื่องในการดูแลรักษา
- ๔.๔ มีแผน / กิจกรรมสนับสนุนการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วย ทั้งรายบุคคล หรือรายกลุ่ม
- ๔.๕ มีแผนการจำหน่ายผู้ป่วย
- ๔.๖ มีแผนติดตามผู้ป่วยหลังจำหน่าย / ส่งต่อ ในกรณีประเมินได้ว่ามีความต้องการการติดตาม
จากบุคลากรพยาบาล/ หรือทีมสุขภาพ
- มาตรฐานที่ ๕ การบันทึกและการรายงาน
- ๕.๑ การบันทึกและรายงานทางการพยาบาล มีความครอบคลุมการรักษาพยาบาลในทุกระยะ
อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่แรกรับจนถึงการจำหน่าย โดยสรุปรายงานด้านการพยาบาลในผู้ป่วยทุกราย
- ๕.๒ การบันทึกมีความชัดเจนในกระบวนการพยาบาลทุกขั้นตอน
- ๕.๓ มีการใช้แบบฟอร์มการบันทึกที่มีมาตรฐานและมีการพัฒนาแบบบันทึกให้สามารถ
บันทึกได้อย่างครบถ้วน และแปลผลการบันทึกได้อย่างแม่นยำ
- ๕.๔ ผลการบันทึกสามารถสะท้อนคุณภาพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ได้
- ๕.๕ มีระบบการตรวจสอบคุณภาพและความสมบูรณ์ของบันทึกทางการพยาบาลเพื่อ
การปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

หมวดที่ ๓ มาตรฐานผลลัพธ์การบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (Nursing and Midwifery Outcome Standard) ประกอบด้วย ๕ มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ๑ องค์กรพยาบาลแสดงให้เห็นระดับปัจจุบันและแนวโน้มของตัวชี้วัดสำคัญด้านการมุ่งเน้นผู้ป่วยและผู้รับผลงานอื่นเกี่ยวกับความพึงพอใจ ความไม่พึงพอใจและการสร้างสัมพันธ์กับผู้รับผลงาน

มาตรฐานที่ ๒ องค์กรพยาบาลแสดงให้เห็นระดับปัจจุบันและแนวโน้มของตัวชี้วัดสำคัญด้านความปลอดภัยของผู้ป่วยจากการให้บริการการพยาบาล เช่น การให้ยา การลื่นตกหกถลัม การเกิดแผลกดทับ การระบุตัวผู้ป่วย ฯลฯ

มาตรฐานที่ ๓ องค์กรพยาบาลแสดงให้เห็นระดับปัจจุบันและแนวโน้มของตัวชี้วัดสำคัญด้านทรัพยากรบุคคลเกี่ยวกับการเรียนรู้และการพัฒนาของบุคลากร ความผาสุก ความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจของบุคลากร

มาตรฐานที่ ๔ องค์กรพยาบาลแสดงให้เห็นระดับปัจจุบันและแนวโน้มของตัวชี้วัดสำคัญเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกระบวนการสำคัญ ครอบคลุม Productivity รอบเวลา ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ ๕ องค์กรพยาบาลแสดงให้เห็นระดับปัจจุบันและแนวโน้มของตัวชี้วัดสำคัญด้านการสร้างเสริมสุขภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ ผลลัพธ์สุขภาพของบุคลากรและกลุ่มผู้รับบริการที่สำคัญ

ทั้งนี้ องค์กรพยาบาลต้องดำเนินการให้มีอัตราค่าจ้างพยาบาล ให้เป็นไปตามเกณฑ์อัตราค่าจ้างพยาบาลขั้นต่ำ สำหรับหน่วยบริการโรงพยาบาลระดับมหาวิทยาลัยที่สภาการพยาบาลกำหนดตั้งเอกสารแนบท้าย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

วิจิตร ศรีสุพรรณ

นายกสภาการพยาบาล

หลักเกณฑ์อัตรากำลังพยาบาลขั้นต่ำ สำหรับหน่วยบริการโรงพยาบาลระดับมหาวิทยาลัย

1. ใช้อัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพ : ผู้ป่วย

ประเภท	อัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพ : ผู้ป่วย
ผู้ป่วยนอก	1 : 50 1 : 30 (พยาบาลเวชปฏิบัติ : ผู้ป่วย)
อุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน	
Emergency	1 : 5
Urgency	1 : 10
หอผู้ป่วยสามัญ	
กุมารเวชกรรม	1 : 4
Nursery	1 : 6
สูติกรรม (แม่และเด็ก)	1 : 6
นรีเวชกรรมทั่วไป	1 : 6
เคมีบำบัด	1 : 3
อายุรกรรม	1 : 4
ศัลยกรรม/ศัลยกรรมกระดูก	1 : 4
ศัลยกรรมอุบัติเหตุ	1 : 3
ศัลยกรรมประสาท	1 : 4
จิตเวช	1 : 3
จิตเวชเด็ก	1 : 2.5
หน่วยบำบัดเฉพาะ	
One day service	1 : 2
Acute Hemodialysis	1 : 1
ห้องผ่าตัด (1ทีม)	2.5 : 1
พยาบาลวิสัญญี	2 : 1
หอผู้ป่วยพิเศษ	1 : 4
sub ICU	1 : 1.5
หอผู้ป่วยหนัก (ผู้ใหญ่)	1 : 1
ห้องสังเกตอาการ (Recovery Room)	1 : 1

ประเภท	อัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพ : ผู้ป่วย
หอผู้ป่วยหนักโรคหัวใจ (ผู้ใหญ่)	
- อายุรศาสตร์	1 : 1
- ศัลยศาสตร์	1.5 : 1
หอผู้ป่วยหนัก (เด็ก)	1 : 1
NICU	1 : 1
ห้องคลอด	2 : 1

2. ใช้อัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพ : ผู้ช่วยพยาบาล เป็น 1.5 - 2 : 1